

"Sen, nebati cismaniyetin cihetiyle ve hayvani nefsin itibarıyla,.." cümlesini izah eder misiniz, "nebati cismaniyet" ifadesi ne anlama geliyor?

"Evet, ey insan! Sen, nebati cismaniyetin cihetiyle ve hayvani nefsin itibarıyla sağır bir cüz, hakir bir cüz'î, fakir bir mahlûk, zayıf bir hayvansın ki, bütün dehşetli mevcudat-ı seyyâlenin dalgaları içinde çalkanıp gidiyorsun."(1)

İnsandaki hissiyatların aksamı farklı farklıdır; bir kısmı nebati bir kısmı hayvani bir kısmı insani bir kısmı nurani ve ulvidir.

İnsan fitratı çok geniş ve her şeyi mizana çekecek bir özelliğe sahip olmasından, kainatta yaratılmış her şeyi anlayacak ve tartacak cihazlarla donatılmıştır. İnsan, mahiyet olarak bütün mahlukatı temsil edecek vasıflara sahiptir. İnsandaki nebati daire, bitkileri temsil eder ve onların temel özellikleri insanda da vardır.

Mesela, insandaki büyüme kanunları bitkileri temsil eder. İnsandaki yemek, içmek ve nikah gibi ihtiyaçlar hayvanat dairesini temsil eder. İnsanın şuur, vicdan ve kalp gibi hissiyatları diğer mahlukattan ayıran, kendine has bir dairedir; yani insani dairedir. İman ve ibadet ise melekleri temsil eden bir yönüdür.

İnsan, adeta bütün mahlukatın bir özeti, bir karışımı gibi mükemmel bir mahiyete sahiptir. İnsan bu daireler vasıtası ile kainatta her şeyi hem temsil eder, hem de o dairedeki mana ve tecellileri tartıp mizana çeker ve külli bir kulluk vazifesini omzuna alarak kainatın halifesi olduğunu ispat eder.

Nebati ve hayvani hissiyatların genel özelliği akibeti düşünmezler, lezzet ve zevklere tapar derecesinde müpteladırlar. Bu gibi nebati ve hayvani hissiyatlar insanın akıl ve kalp gibi yüksek ve ulvi hissiyatlarını susturup insanlık vazifelerinden geri bırakıyorlar ve kulluk vazifelerinden ödün verdiriyorlar. İnsanın en zayıf damarı bu nebati ve hayvani hissiyatlardır; bu hissiyatlar bir insanda galebe çalarsa dinin emirleri ile de karşı karşıya gelirse, insan dinin emirlerini değil hissiyatını dinler. Mesela Allah orucu emreder, insanda hayvani ve nebati hissiyat galip ise; yemeği tercih eder.

Özet olarak, insandaki nebati ve hayvani hissiyatlara öfke, şehvet, uyumak, bedeni haz ve lezzetler, yemek, içmek gibi hissiyatlar misal olarak verilebilir.

---

(1) bk. [Sözler,Yirmi Üçüncü Söz, İkinci Mebhas.](#)